

+

MADDE METNİ :

MADDE 14 : VERGİNİN TARHI

Madde 14 - Vergi, mükellef tarafından verilen beyanname üzerine tarh olunur.

MADDE İLE İLGİLİ GENEL TEBLİĞLER :

<u>Tebliğ No</u>	<u>Bölüm</u>
------------------	--------------

MADDEYE İLİŞKİN YORUM VE AÇIKLAMALAR :

1. BEYAN ÜZERİNE TARH İŞLEMİ (İLK TARHIYAT)

Verginin tarhı vergi yasalarında düzenlenen vergi matrahı üzerinden, vergilendirme ölçülerine göre vergi alacağının tutar olarak hesaplanmasına yönelik İdari bir işlemdir. (VUK m.20)

Hangi vergiye hangi tarh yönteminin hangi durumlarda uygulanacağını ilke olarak o vergi ile ilgili yasa belirlediği hâlde, genel olarak belirlenen bu kuralların uygulama şekli Vergi Usul Kanununda düzenlenmiştir.

Veraset ve İntikal Vergisinde, tarh işlemi prensip olarak mükellefin beyanı üzerine gerçekleşir. Beyannamede yer alan bilgilere göre ilk tarhiyat işlemi gerçekleştirilmekte ancak beyan edilen mallar, VUK'na göre bulunacak değerlerine göre ikmal edilmektedir. Bu bakımdan veraset ve intikal vergisinde iki aşamalı bir tarhiyat sistemi mevcuttur. Bu sistem değerlendirme bahsinde geniş olarak anlatıldığından bu bölümde üzerinde durulmamıştır.

2. İKMALEN TARH İŞLEMİ (İKİNCİ TARHIYAT)

Bir vergi tarh edildikten sonra ortaya çıkan ve kanunî ölçülere dayanılarak miktarı tespit olunan bir matrah veya matrah farkı tespit

+

+

edilirse ek bir tarhiyat söz konusudur. İşte Vergi İdaresinin bu matrah veya matrah farkı üzerinden yapmış olduğu tarhiyata ikmal yolu ile tarh denmektedir.(VUK m.29)

Veraset ve intikal vergisi beyanına konu edilen malların değerlerinin İdarece tekrar tespit edilmesi sonucunda beyan edilen matrahla İdarenin tespit ettiği matrah arasında fark oluşabilmektedir.* Bu fark değerlendirme yönteminin farklı olmasından veya mükellefçe düşük beyanda bulunulması hâlinde kendini gösterir.

Veraset ve intikal vergisi'nde ikinci tarhiyatın gerçekleştirilmesi takdir komisyonunun incelemesine bağlı olduğundan, ikinci tarhiyatta ortaya çıkan vergi farkı ikmalen yapılan tarhiyattır. Bununla birlikte ikmalen tarhiyat esas olarak vergi incelemesi sonucunda gerçekleşen ve özellikle kazanca dayanan vergiler için düzenlenmiş bir uygulamadır.

3. RE'SEN TARH İŞLEMİ

Vergi alacağına vücut veren matrahın çeşitli sebeplerle ortaya çıkarılamaması hâlinde İdarenin vergiye konu olacak matrahı takdir yetkisi bulunmaktadır. Verginin re'sen tarhı "*vergi matrahının tamamen veya kısmen defter kayıt ve belgelere veya kanunî ölçülere dayanılarak tespitine imkân bulunmayan hâllerde ..*" (VUK m.30) mümkündür. Veraset ve İntikal Vergisinde vergiyi doğuran olayın varlığına rağmen, vergiye konu olacak matrahın tespiti mümkün olmayabilir.

Matrahın ortaya çıkarılamaması çeşitli nedenlere dayanmaktadır. Bu nedenler VUK'nun 30 uncu maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme içinde konumuz açısından iki durum verginin re'sen tarhına neden olabilir. Bu hâller ise:

- 1- Vergi beyannamesinin beyana davete rağmen kanunî süre geçtiği hâlde verilmemiş olması,
- 2- Beyannamenin kanunî ve ek süreler içinde verilmekle beraber, vergi matrahına ilişkin bilgilerin gösterilmemiş olmasıdır.

Re'sen tarh işleminin veraset ve intikal vergisinde uygulama alanı, beyanname verilmeyen veya beyanname verilmekle birlikte beyannamede gerekli bilgilerin gösterilmemiş veya eksik gösterilmiş olması hâllerinde, İdarenin duruma vakıf olması ve murisin bilinen terekesi veya ivazsız intikale konu olan malın değerini tespiti yöneliktir.

* Bu konuda ayrıntılı bilgi Matrah bölümünde verilmiştir.

+

Ayrıca re'sen vergi tarhı, İdarenin takdirine dayanan bir işlemdir. Gerek takdir komisyonu gerek inceleme elemanı matrahın gerçeğe en yakın şekilde saptamak için gerekli araştırmaları yapmak ve maddî delilleri ortaya koymak durumundadır.³⁵⁴

³⁵⁴ Kaneti Selim, Vergi Hukuku, 2.Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1989, s.123

+